

PROSTATİK ASİT FOSFATAZ

Diğer adı ve kısaltma: Prostata spesifik asit fosfataz, PAP.

Kullanım amacı: Prostat spesifik antijenin klinik olarak kullanılmaya başlanmasından sonra, kullanımı çok sınırlı hale gelmiştir. Prostat spesifik antijen ile birlikte kullanılır. Radikal prostatektomi ameliyatı uygulanmış lokalize prostat kanseri vakalarının veya antiandrojenik tedavi uygulanmakta olan hastaların izlenmesi sırasında yardımcı test olarak kullanılabilir.

Genel bilgiler:

- Asit fosfataz, pek çok dokuda bulunan, moleküllerin katabolize edilmeleri aşamasında fosfat gruplarının serbest hale gelmesini sağlayan bir enzimdir. Hücrelerin içinde lizozomlarda depolanmış bir şekilde muhafaza edilir. En fazla miktarda eritrositlerde, trombositlerde, dalakta, karaciğerde, retiküloendotelial sistemin diğer hücrelerinde, böbreklerde, kemik dokusunda ve prostatın epitelyal hücrelerinde bulunur. Görüldüğü gibi pek çok hücre ve dokuda bulunan bir enzim olduğu halde, klinik uygulamada en fazla prostatik asit fosfataz kullanılır. Her ne kadar bu şekilde adlandırılrsa da prostatik asit fosfatazın, tamamen prostata özgü bir enzim olmadığı bilinmektedir. İmmunoassay tekniği kullanılarak yapılan çalışma sonucunda yalnızca prostat kaynaklı asit fosfataz konsantrasyonunun ölçülmesi mümkündür.
- Geçmişte uzun yıllar prostat kanseri taraması için kullanılmışsa da sensitivitesinin düşük olması nedeniyle günümüzde bu amaç için kullanımı terk edilmiştir. Yine geçmişte prostat kanserinin kapsülü aşmış veya metastaz yapmış yapıp yapmadığının araştırılması amacıyla kullanılmışsa da günümüzde böyle bir amaç için de kullanılmamaktadır. PSA kadar değer taşımasa da, radikal prosta-tektomili hastalarda rekürrens takibi ve tedaviye cevabın izlenmesinde PSA ile birlikte kullanılabilir.

Test sonucunun yorumu:

- Referans aralık sınırları içindeki bir sonuç prostat kanseri olasılığının ekarte edilmesi için yeterli bir veri olarak kabul edilemediği gibi, referans aralık sınırlarının üzerindeki bir ölçüm sonucu da tek başına prostat kanseri olasılığını gösteren bir veri olarak kabul edilemez. Referans aralık sınırlarını aşan bir sonucun yorumlanması sırasında, prostat kanseri olasılığının yanı sıra yalancı yükseklik sebeplerinin de dikkate alınması gerekir. Prostat maligniteleri dışında, biyopsi, tuşe, kataterizasyon, prostat dokusuna yönelik cerrahi müdahale, benign prostat hiperplazisi,

prostatit, prostat enfarktı gibi durumlarda da serum prostatik asit fosfataz düzeyi yüksek bulunabilir.

- Prostat kanseri teşhisi konmuş bir hastada prostatik asit fosfataz konsantrasyonunun yükselmesi, tümörün büyümeye ve yayılmaya devam ettiğini gösteren bir veri olarak kabul edilebilir. Ancak teşhis sırasında olduğu gibi, hastaların takibi sırasında da konsantrasyon değişiklikleri izlenirken, sonuçları etkileyebilecek diğer faktörlerin de dikkate alınması gerekir.

Numune: Serum (kırmızı veya sarı kapaklı tüp). Minimum 500 µL. Numunenin rektal muayene, transüretal rezeksiyon ve prostat masajı gibi uygulamalardan sonra alınmaması gerekir. Muayeneden sonra en az 72 saat geçmesi önerilir.

Çalışma yöntemi: Spektrofotometri.

Referans aralığı: <1.94 U/mL.